

**A SZÓNOK ÉS TOLMÁCSA BILATERÁLIS ÉS
TRANSZNACIONÁLIS (EU) KULTURÁLIS
KONTEXTUSBAN**

**A NÉMET ÜDVÖZLŐ BESZÉDEK FAJTÁI ÉS A NÉMET NYELVŰ
TOLMÁCSOLÁSI MEGBÍZÁSOK PRAGMATIKAI ÉS RETORIKAI
ELEMZÉSE**

Doktori (PhD) értekezés tézisei

SOMOS EDIT CSILLA

Eötvös Lóránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Nyelvtudományi Doktori Iskola

Vezető: Prof. Dr. Bańcerowski Janusz

Fordítástudományi Doktori Program

Vezető: Klaudy Kinga PhD DSc habil.

2009

Az értekezés témája, célkitűzései

1.1. Téma

A tolmács, mint professzionális közvetítő személy és a tolmácsolási megbízás szerkezetének, ezen belül bizonyos eseménytípusoknak a tolmácsolás-releváns vizsgálata az új évezredben.

A német és magyar szónoki hagyományok alkalmazott retorikai vizsgálata és a szónoki beszédek alkalmi fajtájának, az üdvözlő beszédnek, mint forrásnyelvi szövegnek a meghatározása, fajtáinak elkülönítése retorikai és pragmatikai szempontból.

1.2. Az értekezés céljai

Elsődlegesen a konferenciatolmácsolás egyes megbízási fajtáinak, az eseménytípusok és tolmácsolási módok relevanciájának megállapítása a magyar megbízói környezetben, egy tolmácsolási megbízási modell bemutatása.

A második cél az, hogy a hiperszöveg részét képező releváns FNy szövegek (üdvözlő beszédek) altípusait elkülönítsük az eseménytípus adta keretben.

A harmadik cél az, hogy a FNy üdvözlő beszédek, mint a hiperszöveg részét mint alkalmi beszédtypust osztályozzuk.

A negyedik célunk az, hogy az eseményszerkezetben megjelenő üdvözlő beszédek korpuszát összeállítsuk és bilaterális, multilaterális és transznacionális kulturális kontextusban megvizsgáljuk a multiparaméteres tipológia szerint (Alexieva 1997/2002): ügyfélrendezvény, szponzori hangverseny, kerekasztal, szimpózium, Infonap: milyen eseménykeretben, milyen diskurzus-típusok, milyen retorikai struktúrák, milyen kulturális kontextusban jelennek meg a közvetített helyzetben napjainkban.

Az ötödik cél az, hogy az ezekhez a megbízásokhoz kapcsolódó professzionális közvetítői szakmakép és identitás egyes tényezőit az utóbbi évtizedben megállapítsuk, bemutassuk a professzionalitás ismérveit a minőségbiztosítási szabványokban.

A hatodik cél a beszédhez kapcsolódó retorikai hagyomány bemutatása mind a szónok beszédprodukciónja, mind a tolmács kompetenciaprofilja és retorikai területek kölcsönhatásának leírásán keresztül.

A hetedik célkitűzés: a FNy beszéd közvetítési problémái, a nehézségi tartományok felmérése és a várható nehézségek graduációja didaktikai és professzionális szempontból, a tolmácsolhatóság előrejelzése erre a beszédtypusra nézve (Hönig 2003).

A nyolcadik célkitűzés a (szónok és tolmácsa) kommunikatív hatásának fokmérője, a sikeresség bemutatása két FNy beszéd-és tolmácsprodukciónban a néma szünetek és az artikulációs tempó segítségével (Gósy 2004, 2005, Tissi 2000).

2. Alkalmazott módszerek

Terepmunka: öt valós tolmácsolási megbízás keretében elhangzott hét FNy üdvözlő beszéd feldolgozása, ebből megfigyeléssel, esettanulmányként két FNy beszéd video-audiofelvétellel rögzítve (Canon ZR830 NTSC) és ennek a két beszédnek a digitálisan rögzített tolmácsolása (Olympus DS 40). Az eseménytípusok és a FNy szövegek típusának kiválasztása online retrospektív kérdőív (software *surveymonkey*) alapján történt, kikérdezéses módszerrel.

Az elhangzott üdvözlő beszédek:

1. FNySz 1 német (D)
2. FNySz 2.a magyar (HU)
3. FNySz 2.b német (A)
4. FNySz 3 német (D)
5. FNySz 4. a német (A)
6. FNySz 4. b német (CH)
7. FNySz 5 francia – angol (F-E)

Öt beszédet német-magyar irányban, egy beszédet magyar-német irányban és egy kétnyelvű beszédet (F-E) magyar relével négy nyelvre tolmácsoltak. Az 1. 2.a. és 2.b konsekutív, a 3., 4.a és 4.b szinkron tolmácsolási megbízás volt. Két tolmácsolt szöveget digitálisan rögzítettünk: 4.a osztrák és 4.b. svájci német nyelvű beszéd szinkron tolmácsolása magyarra.

CNySz 1. osztrák (A) spontán beszéd tolmácsolása magyarra

CNySz 2. svájci (CH) nem anyanyelvi német beszéd magyarra tolmácsolása.

FNySz 4.a. és 4.b német nyelvű beszédeinek ábrázolása nem hangszintű automatizált eljárással és a sikeresség bemutatására a tolmácsolás ábrázolása hisztogrammal: CNy1 és CNy2 beszédprodukción mint tolmácsproduktum elemzése *praat* szoftverrel az artikulációs tempó és a folyamatosság egyik jellemzője, a néma szünetek szempontjából.

3. Az értekezés felépítése

3.1. **A bevezetés** megindokolja a kutatás témaválasztását és annak relevanciáját a transzlatológiai kutatásban.

3.2. Meghatározza azokat a **kulcsfogalmakat**, amelyeket az értekezés alkalmaz.

3.3 A fejezetek tartalma

Az első fejezet elemzi a tolmács szakmai identitásának tényezőit, szerepének változásait a történelem egyes fontos szakaszaiban és állapotfelvételt nyújt az új évezredben végzett on-line felmérések alapján. Bemutatja a tolmács új szakmaképét a gyakorlat kihívásai, a transláció-menedzsment és a professzionalizáció tükrében. A tolmácsoláselmélet legújabb eredményeit értelmezi (Chesterman 1997, 2005, Pöchhacker 2004) a téma szempontjából, bemutatja az értekezés elméleti kiindulópontját és szemléleti meghatározottságát.

A második fejezet megvilágítja a retorika szerepét a szónok és beszédének hatásában, bemutatja a német és magyar hagyományokat és a mai közéleti, retorikai kultúra és a felsőoktatás kapcsolatát. Ismerteti a szónoki beszédek fajtáit és az alkalmi beszédek osztályozását. Modellezi a retorikai részterületek és a tolmácskompetenciák viszonyát (Aczél 2007, Adamik et al. 2004, Wacha 2003).

A harmadik fejezet ismerteti a kutatás módszereit, a terepmunkát, a megfigyelést, a retrospektív felmérést, a FNy szövegelemzést, a CNY produkció elemzését a praat szoftverrel. Ismerteti a webalapú felmérés eredményeit a nyelvkombinációk, a tolmácsolási megbízások és módok relevanciájára a magyar megbízások piacán.

A negyedik fejezet ismerteti a felmérés alapján öt tolmácsolási megbízást: ügyféltalálkozó, szponzori hangverseny, kerekasztal, szimpózium és munkakonferencia (Infoday). Ezek a német nyelvű országok (A, CH, D) diplomáciai képviselői, kultúrpolitikája, és az EU kulturális Főigazgatósága eseményeinek forgatókönyveit mutatják be kulturális kontextusban (Hidasi 2007, Földes 2007). A multiparaméteres tipológia alkalmazásával bemutatjuk a pragmatikai kontextust bilaterális, multilaterális és transznacionális kulturális környezetben: Alexieva 1997/2002, Kalina 2002, Pöchhacker 1994, 2000 alapján.

Az ötödik fejezetben elemezzük az angolszász, német és magyar szövegtani paradigmák és a kognitív nyelvészet alapján az üdvözlő beszéd szövegtípusát, a tolmácsolásközpontú olvasás, a FNySz percepciója és megértése, a metakognitív folyamatok leírásával.

(Adamzik 2004, Károly 2007, Tolcsvai Nagy 2006, Vater 2001 Zmudzki 1998)

A **hatodik fejezet** vizsgálja a megjósolható tolmácsolási minőséget, a nehézség problémáját, a nehézségi tartományokat, megkísérli egy didaktikai és egy professzionális modell kidolgozását a nehézségek tartományaira és fokozataira (G. Láng 2002, Hönig 2003, Nord 1997). Az elméleti alapvetés után a minőség és sikeresség kategóriáit elemzi. (ISO normák, amerikai és európai standardok, Csíkszentmihályi 2007, Pléh 2004, 2008) Bemutat két sikeres CNy tolmácsolási teljesítményt automatizált eljárással mutatva be a tolmácsolás „mintázatát” a spontán beszéd és a nem anyanyelvi beszélő produkciójának függvényében.

A **hetedik fejezet** összegzi az eredményeket és alkalmazhatóságukat a kutatásban, a professzionális gyakorlatban és a (tovább) képzésben.

4. A dolgozat fő megállapításai

- 4.1. Az online felmérés alapján megállapítható, hogy a vizsgált FNy korpusz beszéd típusa jellemzően gyakori tolmácsolási eseménytípusok hiperszövegének része és a magyar megbízási környezetben gyakori közvetítési feladat.
- 4.2. Megállapítható a felmérésből az a tény, hogy a magyar környezetben a konzekutív jellegű üdvözlő beszédre vonatkozó *önálló* megbízásoknak ma is relevanciája van.
- 4.3. Az elemzés alapján megállapítjuk, hogy a beszédek tolmácsolás-szemponitú megértési foka nem abszolút, hanem relatív kategória.
- 4.4. Az elemzés alapján rámutatunk arra, hogy a tolmácsolhatóság attól függ, hogy a tolmács mennyire tudja feltárni az eseményszerkezetet, az eseménytípus forgatókönyvét és a szövegvilágot (Kalina 1998, Vater 2001).
- 4.5. Az üdvözlő beszéd elemzésében rámutatunk, hogy a szónoki beszéd előre jelezhetősége és a spontán beszéd anticipációja is elemezhető, tekintet nélkül az adott beszéd létező írott, koncipiált vagy rögtönzéssel előadott beszélt változatára ill. a láthatóságra és a technikai-műszaki körülményekre.
- 4.6. Az üdvözlő beszéd típus nehézségi foka a Hönig (2003) által meghatározott egyes nehézségi tartományokban különbözik a tolmács-hallgatók (kezdők) és a professzionális tolmácsok esetében.
- 4.7. A tolmácsolás sikeressége/minősége a tolmácsoláskutatásban bevezetett ún. szupermémek koncepciója szerint a nyelv, kogníció,

kultúra, interakció együttes jelenlététől, megvalósításától és a kompetenciamodellekben meghatározott személyes tényezőktől függ. (Andres 2003, Göpferich 2008, Chiaro-Nocella 2004, Hönig 1995, Kalina 2002, Setton 2006, Szabari 2005, Zmudzki, 1998)

5. A dolgozat új eredményei

5.1. Az értekezés először állítja a fókuszba a szónokot és tolmácsát, bemutatva szerepüket a közvetített helyzetben és leírja a releváns történeti és interdiszciplináris, tolmácsoláselméleti aspektusokat.

5.2. Az értekezés először mutat rá a szakirodalomban és magyar nyelven, német és magyar példákkal az alkalmazott retorika és a transzlatológia (tolmácsoláselmélet) kapcsolódási pontjaira, a tolmácskompetenciák és a retorikai értelmezések kapcsolatára.

5.3. Az értekezés tartalmazza az első, magyar nyelvű, on-line módban készített retrospektív kérdőíves felmérést (www. surveymonkey. com) a magyar tolmácsok szinkron és konszekutív megbízásairól.

5.4. A vizsgált FNy beszédkorpusz mint tolmácsolási megbízások szövegtípusa jellemzően gyakori a magyar tolmácsolási megbízások egészén belül.

5.5. Ez az első olyan beszédkorpusz, amely kizárólag *valós* tolmácsolási megbízásokat és eseménytípusokat elemez, mindhárom tolmácsolási módban (konszekutív, szinkron és relay).

5.6. Ez az első olyan FNy beszédkorpusz, amely csak üdvözlő beszédeket mint tolmácsolandó beszédtypust tartalmaz.

5.7. Ez az első kísérlet, amely az üdvözlő beszédet nemzeti és nemzetközi, továbbá transznacionális környezetbe helyezi a tolmácsolásközpontúság érvényesítésével.

5.8. Először osztályozzuk az üdvözlő beszédeket közvetítési szempontból (páros köszöntő, megnyitó, video-üzenet, „par excellence” üdvözlő beszéd).

5.9. A tolmácsoláselméletben először történik kísérlet arra, hogy ezeket a közvetítési nehézségeket nehézségi tartományok szerint didaktikai és professzionális szempontú rendszerbe foglaljuk.

5.10. Ez az első olyan elemzés a magyar nyelvű szakirodalomban, amely egy felmérés eredményeiből indítja az üdvözlő beszéd, mint FNy beszéd típus jellegzetességeinek leírását.

5.11. Először történik esettanulmány keretében, megfigyeléssel és automatizált elemzéssel kísérlet arra, hogy a kommunikatív hatás, a sikeresség jelenségét a szupraszegmentumok jellemzői közül az artikulációs tempóval és a néma szünetekkel bemutassuk

5.12. Először történik kísérlet arra, hogy a sikeres szónoki üdvözlő beszéd produkcióját és a célnyelvi produkció artikulációs tempóját összevegyük és adalékot szolgáltatassunk a speciális, egyéni tolmácsolási mintázat ábrázolásához férfi tolmács esetében.

6. A kutatás lehetséges kiterjesztése

Az eredmények érvényességét lehetséges más nyelvre (nyelvkombinációra) nézve, szélesebb, nemzetközi környezetben is vizsgálni. A beszédek egyéb fajtáit is be lehet vonni az elemzésekbe. A német FNy beszédek és magyar CNY tolmácsprodukciók elektronikus adatbázisát lehetne létrehozni és fejleszteni. A német, osztrák és svájci diskurzusjellemzőket mind szövegtani, mind kognitív nyelvészeti szempontból fel lehetne tárni, más FNy beszéd típusok bevonásával. Mindez szélesítené az aktuális tudást a kultúrköréről és a tolmácsoláselméleti horizontot is.

A további vizsgálódások tárgya lehet a tolmács intelligens képességei és kompetenciaprofiljának összefüggése, kognitív pszichológiai keretben.

Ezeket az eredményeket Magyarországon a kognitív tudományokban, a fonetikai, beszéd kutatási, szövegtani kutatásban újabb empirikus kísérletek összeállítására lehet alkalmazni. Didaktikailag beépíthetők az elemzések a konferenciatolmácsokat képző intézmények programjába, a Magyarországon még nem létező posztgraduális képzési formákba, a professzionális tolmácsok továbbképzésébe. Ehhez célszerű lenne a pályázatok, szponzorok és a tudományos együttműködés formáinak és forrásainak felülvizsgálata.

7. Mellékletek

- 7.1. **Források:** hét forrásnyelvi (FNy) beszéd, az idegen nyelvűek magyar fordításban is.
  - 7.2. Az összetett eseményszerkezetű *szimpózium* és az *infonyap* programja
  - 7.3. a web-kérdőív (surveymonkey)
  - 7.4. a kérdőív online összegzése, nyomtatva
  - 7.5. FNySz 4.a és 4.b videofelvételének CD másolata
- Megjegyzés: a kérdőív kérésre a webfelületen is hozzáférhető.

A tézisek alapjául szolgáló irodalom

- Aczél, P. 2005. *Szóerő. A retorikai kutatás új irányairól.*
www.communicatio.hu/mkt/dokumentumok/konferenciak
letöltés: 2007.12.01.)
- Adamik, T. - A. Jászó A.- Aczél, P. 2004. *Retorika.* Budapest: Osiris.
- Adamzik, K. 2004. *Textlinguistik.* Tübingen: Niemeyer.
- Chesterman, A. 1997. *Memes of Translation. The spread of Ideas in Translation Theory.* Amsterdam: Benjamins.
- Chesterman, A. 2005. Problems with strategies. In: Károly, K.- Fóris, Á. (eds.) *New trends in Translation Studies. In Honour of Kinga Klaudy.* Budapest: Akadémiai. 17–28.
- Chiaro, D. – Nocella, G. 2004. Interpreter's perception of Linguistic and Non-Linguistic Factors affecting Quality: A Survey through the World Wide Web. *Meta.* Vol. 49. No. 2. 278–293.
- G. Láng, Zs. 2002. *Tolmácsolás felsőfokon. A hivatásos tolmácsok képzéséről.* Budapest: Scholastica.
- Hidasi, J. 2008. *Kultúrák@kontextusok. kommunikáció.* Budapest: Perfekt.
- Hönig, H. 2003. Piece of Cake – or Hard to Take? Objective Grades of Difficulty of Speeches Used in Interpreting Training. In: Nord, B.- Schmitt, P. A. (eds.) *Traducta Novis.* Tübingen: Stauffenburg. 69–82.
- Károly, K. 2007. *Szövegtan és fordítás.* Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Kalina, S. – Best, J. (Hrsg.) 2002. *Übersetzen und Dolmetschen. Eine Orientierungshilfe.* Tübingen und Basel: A. Francke.
- Klaudy, K. 2007. Hipotézisalkotás a fordítástudományban. In: Klaudy, K. (szerk.) *Nyelv és fordítás. Válogatott fordítástudományi tanulmányok.* Budapest: Tinta. 207–213.
- Pléh, Cs. 2004. *A természet és a lélek.* www.tankonyvtar.hu
- Pléh, Cs. 2008. *A lélek és a lélektan örömei.* Budapest: Gondolat.
- Pöchhacker, F. 2000. *Dolmetschen. Konzeptuelle Grundlagen und deskriptive Untersuchungen.* Tübingen: Stauffenburg.
- Pöchhacker, F. 2004. *Introducing Interpreting Studies.* London-New York: Routledge.
- Setton, R. 2006. Context in simultaneous interpretation. *Journal of Pragmatics.* Vol. 38. No. 3. 349–389.
- Szabari, K. 2005. A tolmáskompetencia. A tolmáscsteljesítmény értékelése. In: Környei, T. (szerk.) *Amit a tolmácsolásról tudni kell. Útmutató tolmácsoknak.* Budapest: MFE. 23–36.

- Tolcsvai Nagy, G. 2006. A szövegtipológia megalapozása kognitív nyelvészeti keretben. In: Tolcsvai Nagy G. (szerk.) *Szöveg és típus. Szövegtipológiai tanulmányok*. Budapest: Tinta. 64–90.
- Vater, H. 2001. *Einführung in die Textlinguistik. Thema, Struktur und Referenz von Texten*. München: Fink.
- Wacha, I. 2003. *A korszerű retorika alapjai I.-II.* Budapest: Szemimpex.
- Zmudzki, J. 1998. *Konsequenzdolmetschen: Handlungen, Operationen, Strategien*. Frankfurt a. Main: P. Lang.

Az értekezés témájához kapcsolódó publikációk

- Somos, E. Cs. 1998. Halász, E. – Földes, Cs. – Uzonyi, P. *Nagyszótár. Német – Magyar* kötet. “N” betű szerkesztése. Akadémiai Kiadó.

Kötetben megjelent tanulmányok:

- Somos, E. Cs. 1998. Workshops des Goethe-Instituts Budapest für Dozenten im universitären Bereich in Ungarn 1995-97. In: Stegu, M - Engberg, J. (eds.) *Fachkommunikation 2000*. Schriften des IDV. Band 6. Chemnitz 109–114.
- Somos, E. Cs. 2002. A szaknyelvi kommunikáció szintjei és formái. A KER adaptációja a német tolmácsolástechnika tárgy tanításában. *Porta Lingua*. Debrecen: DEAC. 227–234.
- Somos, E. Cs. 2004. „A szavak konstruktív ereje”. Szubjektív búcsú Hans G. Hönigtől. (1941–2004) Fordítástudomány. 6.évf. 2.sz. 129–130.
- Somos, E. Cs. 2006. Nyelvem és világom határai: fordítástechnikai projekt munka a Hungarika témakörében, magyar - német irányban. *Porta Lingua* - 2006. Debrecen: Center Print. 69– 73.
- Somos, E. Cs. 2006. Retorika és tolmácsoláskutatás. In: Dróth Júlia (szerk.). *Szaknyelv és szakfordítás*. Tanulmányok a Szent István Egyetem Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének kutatásaiból. Gödöllő: SZIE GTK. 70–76.
- Somos, E. Cs. 2007. Berufsbild und Herausforderungen für DolmetscherInnen bei der SCIC. In: Muráth, J. - Oláh-Hubai, Á. (Hrsg.) *Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens*. Wien: Praesens. 587–593.
- Somos, E. Cs. 2007. Nyelv, megismerés, interakció és kultúra: Pöchhacker tolmácsolási memetikája. In: Sárdi, Cs. (szerk.) XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai. Pécs-Székesfehérvár: MANYE-Kodolányi. CD 419–425.
- Somos, E. Cs. 2007. Pöchhacker, F. 2004. Introducing Interpreting Studies. London: Routledge. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények*. Miskolc: Egyetemi. 213–217.
- Somos, E. Cs. 2008. Az üdvözlő beszéd mint nemzetközi esemény kulturális diskurzusa – dialógus a tolmácsolás szemszögéből. *Translatologia Pannonica*. II. évf. 1.sz. 1–8.
- Somos, E. Cs. 2008. Az üdvözlő beszéd, mint közvetített kontextus és kultúra. (egy svájci-osztrák-magyar szimpózium interkulturális, tolmácsolásközpontú megközelítésben) Az interkulturális kommunikáció nyelvi aspektusai. Banská Bystrica: UMB. (megjelenés alatt)
- Somos, E. Cs. 2009. Az üdvözlő beszéd mint kommunikációs forma és nyelvi produktum. In: Gecső, T. (szerk.) *A kommunikáció nyelvészeti aspektusai*. Budapest: Tinta. (megjelenés alatt)

A témakörben tartott saját nyilvános előadások (2000 után)

- Somos, E.Cs. 2001. *Deficitok és áthidalási stratégiák*. Elhangzott: MANYE XI. Kongresszusa, Pécs.
- Somos, E.Cs. 2002. *Tolmácsolási Portfólió*. Elhangzott: MANYE XII. Kongresszusa, Szeged.
- Somos, E.Cs. 2005. *Retorika és tolmácsoláskutatás*. Elhangzott: Magyar Fordítók Napja. Budapest: ELTE FTK.
- Somos, E.Cs. 2005.a *Berufsbild des Dolmetschers - á la EU*. Elhangzott: Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens. Pécs. PTE KTK.
- Somos, E.Cs. 2005.b *Paprika und andere Gewürze in der Vermittlungskompetenz*. Elhangzott: Internationaler Deutschlehrer - Tagung. (IDT) Graz: Karl - Franzens-Universität.
- Somos, E.Cs. 2006.a *Az üdvözlő beszédek elviselhetetlen könnyűsége*. Elhangzott: XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus, Gödöllő.
- Somos, E.Cs. 2006.b *Az üdvözlő beszédek típusai és jellegzetességei*. Elhangzott: Magyar Fordítók napja ELTE FTK.
- Somos, E.Cs. 2007.a *Mémek vagy gének? Pöchhacker tolmácsolási memetikája*. Elhangzott: XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus, Siófok.
- Somos, E.Cs. 2007.b *Üdvözlő beszédek tolmácsolásközpontú elemzése, zenei dialógus*. Elhangzott: Kultúrák dialógusa a soknyelvű Európában. JPTE, 2007.
- Somos, E.Cs. 2008.a *Egy magyar tolmácskutató esete az amerikai majommal*. Elhangzott: XVIII. MANYE kongresszusa. Budapest: Balassi-Intézet.
- Somos, E. Cs. 2008.b *Az üdvözlő beszéd mint retorikai cselekedet és megnyilatkozás*. Elhangzott: X. Dunaújvárosi Nemzetközi Alkalmazott Nyelvészeti és Kommunikációs Konferencia. Dunaújvárosi Főiskola.
- Somos, E.Cs. 2008.c *Az üdvözlő beszéd mint közvetített kontextus és kultúra*. (egy svájci-osztrák-magyar szimpózium interkulturális, tolmácsolásközpontú megközelítésben) Elhangzott: "Az interkulturális kommunikáció nyelvi aspektusai " Banska Bystrica: UMB Hungarisztika Tsz.
- Somos, E.Cs.2008. *Reden und Dolmetschen (können) - Umsetzbarkeit der Rhetorik in die Dolmetschpraxis*. Elhangzott: „Umsetzbarkeit der Dolmetschwissenschaft in die Praxis.“ Graz: ITAT.
- Somos, E.Cs. 2008. *Az üdvözlő beszéd mint kommunikációs forma és nyelvi produktum*. Elhangzott: A kommunikáció nyelvészeti aspektusai. Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia. Kodolányi János Főiskola.
- Somos, E. Cs. 2009. *Kommunikáció á la carte*. Tolmácsközpontú kommunikációs technikák tanítása. Elhangzott: XI. Dunaújvárosi Nemzetközi Alkalmazott Nyelvészeti és Kommunikációs Konferencia. Dunaújvárosi Főiskola.